

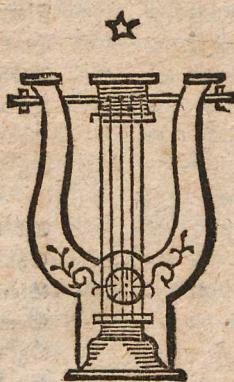
S a r p e n.

Abden Vargang.

Udgivet

af

A. P. Linunge.

No. 24.

Løverdagen den 16. Juni

1821.

Forsendes, ifølge Kongelig allernaadigst Tilladelse, med Pakkeposten overalt i Danmark og Hertugdommene.

Klinterdigte.

Skoven ved Høieklint.

Digteren.

Hvi staær du her, du gamle Skov! og sjuler for
mit Øie,
Eiig skumle Nøver yndigt Nov, de hvibe Klintehøie;
Gi langt de hersra stande kan og Intet end jeg fuer;
Det ksjlner alt fra nære Strand igjennem dine Buer.
Hvi rammer Øren ikke dig til Ild i kolden Vinter?
Hvi staær du her og sjuler mig de sjonne Sommer-
Klinter?

Skoven.

Du taler, hvad du ei forstaær! Men nu skal Ulser
sange,
Som bygge glade hver en Vaar bag mine Blades
Klynger:

De vil forkynde dig i Raad, hvad end du neppe ohner,
Hvordan sig hoiner Klinters Rad bag Skevens grønne
Faner.

Du troer dit Maal hoit i det Blaae, med sine hvide
Ranter,
Og drømmer ei det nær at staae, naar ovenpaa du
stander.

Skovens Ulfer.

Rul kun modig, rul kun snelt,
Hurtigt gjennem Skoven!

Smykt er Hilmens solvblaue Telt,
Ingen Sky foroven;
Gia! eia! hører du?
Mæk hvad Ulfer sige:
Alt paa Klinten kører du
I vort Tryllerige.
Nyn med os en munter Sang,
Som det sig mon somme
Over Søe, paa Klippehang
Som du lidt mon drømme.
Gia! see, du hører alt
Opad gjennem Skoven,
Over Klinten stolt og hvakt
Driftigt over Boven.
Kør kun ei i Søen ud;
Nu lad Hjulet standse —
Seer du hist den hvide Brud,
Smykt med grønne Kranser?

Digteren.

Under Bøgens tatte Skogge
Bygge de Smaalfer her,
Og hver har sin Hjertenskjær,
Søde Fryd, o søde Lykke!
Over Havets vilde Strom,
Som en Aftensang os toner,
Livet blier en Sommerdrøm
Let i Etherregioner,

Hør er ingen kvungen Gy
Af de smaalighykte Stene,
Frit mod Himmelens Sommersky
Baarner sig Naturen ene;
Og hver god, hver venlig Gjest,
Som med Pilgrimstaven kommer,
Tinder her en Høitidæfest,
Som han finde kan hver Sommer.

Underligt det tyktes mig
Hør et Herberg ei at finde;
Men jeg føler underlig
Nu i Helligdommen inde,
At just saadan er det godt:
Ingen Vert og ingen Berne —
I Naturens Trylleslot
Hverdagslivet ses ei gjerne.

Tys! her Nattergalen nu:
Synger i den høie Stammen;
Kjæk igennem Lovet du:
Seer den gyldne Stjerne flamme;
Venlig redet Alsen her:
Dig en Seng i grønne Skove;
Træk han Blomster sammen bær,
At hans Gjest ret blodt maa sove.

Og, sjældt lille er han skink,
Springer mellem Grenes Klunge,
Giver Nattergalen Link,
At den nu ret smukt maa synge;
Klyver saa i Stammen op,
Kyster Duggen ned fra Blade,
At den vaade Blomstertrop
Bedre maa sin Dust oplade.

Hvorfor seer du paa mig nu,
Kjære Ven! som med mig vanker?
Har ei samme Tanker du
Her paa disse Tryllesbarker?
Seer du ikke Alsen from
Sørge for din Nodterft ringe?
Hvis med Fantasie du kom,
Saae du langst den Lilles Binge!!

Og du hørte sode Ord,
Som han hvistede til Skoven;

Fjerne Havfrues Mattekhor
Hørte du dybt under Boven;
Habnet blev dit bange Bryst,
Og ved Fantasien Fakkel
Saae du Als i Mulmet lost,
Og forstod dit Livs Mirakel.

Alt blev dig en venlig Aand,
Syner saae du uden Eige;
Blomsten rakte dig sin Haand
Som en lille venlig Pige;
Og den gule og den blaae,
Og den hvide og den røde —
Alle kunde du forstaae —
Der er ingen af dem døde.

Men — den lille Als jo staer
Hist og vinler os til Hvile,
Stjernen med sin Fakkel staer
Lysende! — Nu lad os ile!
Bægteren i Byen her
Er en Nattergale lille,
Som ved Morgenrødens Skjær
Kjærlig staer endnu sin Trille.

Vad mig i Naturens Gavn
Gave da foruden Sorger;
Her er Fredens Kjonne Havn,
Her Naturens Son er Borger;
Her hans Hjerte aabent staer
For hans gamle Moders Stemme,
Og, naar atter hort han gaaer,
Vil han Rosken aldrig glemme.

(Sluttet i næste No.)

Thorvaldsen og Canova.

(Udtog af et Brev fra den svenske Digter Utterbom til Professor Geier)

— Dannemarks artistiske Ere og Stolthed, Thorvaldsen, er en uophörlig drømmende, tankefuld, i sig selv indesluttet og dub melankolisk Phidias-Aand, i en velvoren, men blez og mager Figur, paa nogle og 40 Aar. Den høie, kjønne, men tungindige Pande, de store blaa Øyne, som med et Slags forvirret Blit til-

hendegive, at hans egentlige Opmærksomhed sjeldent nuværende Aands Uddannelse og standede ham paa den fængsles af de Forestillinger, der udvortes omgive ham, forraader strax en umiddelbar Son af Phantasien, og da han ikke taler et eneste Sprog rigtigt, og hyppig naa blande 4 eller 5 med hinanden for at gjøre sig forståelig, og derhos tillige uophörlig har et Par Dusin Ting paa eengang svævende for sin Indbildungskraft, saa hvæver hans Ansigt næsten bestandig i Selskab og under Samaler, et vist nayıt Udtryk af Hovedbrud og Forlegenhed, der klæder ham ret godt og passer til den laconiske Maade, hvorpaa han udtrykker sine, næsten ligesom i Steen udhugne, for første Delen epigrammatisk formede tanker. Disse ere ikke sjeldent saa humoristisk vittige, at Tilhørerne foranlediges til at lee umaadelig, men uden at de lyttige Indsalg også kan ved et eneste Træk forraade sig i det alvorlige, gulagtigblege Ansigt. Dette er det personlig synlige Væsen af den Mand, der er i Færd med at fås til en no Lidsalder for Skulpturen og som, med ordst Randskraft, i Rom, selv blev Canovas overmagtige Medheller. Jeg troer, at Tydfærernes og Engelandernes almindelige Dom ikke tager Gejl i denne Henseende. Italienerne ville gjerne, saa længe de kunne, skyde den haarde Nod fra sig, at indromme nogen anden end Venetianeren den første plads blandt den høje Tids Billedhuggere; deels af national Forfængelighed, deels vel ogsaa for den oprindelige Uligheds Skyld, der er i Tiden og i Utdrykkets Dannelse; men alle indromme aligevel, at den Kandinaviske Fremmede, efter Canovas Ød, er Kunstner-Kongerigets retmæssige Thronfølger. Transmendene, hedder det, soeve med der's Menning endnu tvivlende imellem dem Begge. Efter min Synapunkt (hvis du ikke tager det ilde op, at en Nindbiet hører en) har Canova, da han forte sin Kunst tilbage til den i Udvæisen forglemte Anfælles af Antikens evige Urbilleder — og derved nødvendig ige komme tilbage paa Sporet af den simple ønde og naturlige Stil, som i lang Tid var druknet i berniniss- fransk Tant — givet det første Sted til det nyere højere Sving, som Billedhuggerkunstens Aand i den sildigere Tid begyndte at udvikle; denne Ere, som ikke kan beryges ham, (thi Sergell, der op holdt sig i det fraliggende Norden, levede uden Indflydelse paa Dannelsen af almindelig europeisk Kunst) synes mig allerede saa betydelige, at man, uden at være ubillig, kan tillade sig, at nævne den Fattigdom i Opfindelsen og den Blodagtighed, der sædvanlig er behagelig, hvilke holdt ham fængslet paa Grænsen af Italiens

halve Verden til hans glimrende Maal. Riglig nok har jeg endnu ei besøgt Canovas Werksted; men alligevel i Peters Kirke og andre Steder seet tilstrækkelig af hans Arbeider, til ved et saadan Besøg ikke at knune blive gjort vækkende i min Overbevisning. Thorvaldsen, aandfuldere og dygtigere, har ikke ladt sin Kunst staae stille ved den Grænde, som adskiller det eindommelige ved den antikke Skjønhed fra Nuidens Eindommelighed, eller ladt sig usie med paa denne Side af Grænsen at indstude den ene eller anden zirlige Attitude, som er blevet laant ved Anskuelsen af Guderne paa den anden Side. Hans Meisel huggede Snoren over, og Skulpturen stillede sig igjen paa sin gamle Plads, hvor Kunstneren ikke meer betragter Antikkerne med en saa slavisk Erbodighed, som om det var Steenskærerne paa Sinai, hvorpaa hvert Træk er guddommeligt, men med den aabne, fortroelige Kjærlighed, som bliver Kjærlighed betegnet paa en i det egne Bryst og i den egne Arm ligedeligt levende Kunstrafft. Han studerer ikke længere Fortidens Monstre, han lever, tænker og skaber i dens Mesterses Aand. Allerede overgaer han dem i Basrelieff: en mærkværdig Omstændighed, der synes at antyde en nærmende Magling og Forsoning imellem Skulpturen og Maleriet, hvorom man, med en fra Philosophien hentet Sammenligning, kunde paastaae, at der hist antydes det Plastikkens Natur, her dets Ethik. Thorvaldsens Phantasie er poetisk, i Ordets højeste Betydning: et Abyssus af Instinet og Drift, af hvis Dunkelhed een stående Tanke lyndede frem ester den anden, Slag paa Slag, i friske harmoniske Gestalter. Det berømte Fries i ophøjet Arbeide, som forestiller Alexanders Indtog i Babylon, da Helten vender tilbage fra sit persiske og indiske Feldtog, er et heelt Epos i Marmor, i den græs- østerlandiske Verdens Præg. — Med en oversladit Beschreibung vil jeg forskaane Dig, thi du kan let forestille Dig, til hvilken mangfoldig Skjønhed og charakteristisk Eindommelighed et saadan Stof, Alexanders Heltetog og de med Forærin ger kommende Hylddinger, gave den sindrige Kunstner Anledning. I Sandhed, da Napoleon undlod den allerede berammede Reise til Rom, til hvilken dette Basrelieff var bestilt, for at smykke Quirinal-Palladet ved hans Indtog, forsøgte han tillige at see det maaßke enestige virkelig Skjønne, som østhetisk Hædersoffer nogensinde frembragte til Ere for ham. Jeg lader det iowrigt staae ved sit Verdi, i hvorvidt han vilde føle sig

rigret derved, naar han havde bemærket de Venner af Friheden, der af alle Kæster roe bort over Tigris, og om han havde forstaaet dette nuværende om det Friwillige i Babylonernes Glæde? — Et ligesaa hærligt og fuldenvært værk er, omendskjønt i mindre Maalestof, det Basrelief, som forestiller den Scene af Isiaden, hvor Ugamemnons Herold førte Briseis bort fra den forbittrede Achilles. Man kan ikke se sig med paa den rige og dog saa simple Sammenstilling af Størhed og Smerte, Kraft, Svaghed og Medlibenhed; paa Guder-Sonnen, der vender sig bort, med alle Nerver spændte af Forbitrelse og Hævngjærtighed, men dog endnu vedbliver at være sjæl; paa den blide Patrokles, som synder den hulde, skjælvende Briseis langsom bort fra sig, imedens hun vender sig om, og med sorgelig Resignation twinger sig til at føje sig i Nødvendighedens Lov; endelig paa hendes twende vise Ledsgætere, der, uagtet al behørig Heroldsverdighed, dog synde sig saameget som muligt, hjertelig glade over at være komne levende og med hele Lemmer fra et saa vanskeligt Gesandtskab. — I den gamle Verden er Thorvaldsens Natur ganske som hjemme. Med overraskende Sandhed, dog uden al slavisk Efterligning, kappedes han nylig, i ders egen Mancer, med Mesterne i den for Phidias gjeldende Stil, om hvilke man først fornlyst sik fuldstændigere Oplysning ved Opdagelsen af de saakaldte „æginetiske“ Kunstværker. — Kronprinsen af Baiern, den ivrigste og gavmildeste af alle nu levende hærtelige Kunstyndere, har kjøbt dem og lader dem hibringe fra Grækenland. Da adskilligt var beskjægten og sonderbrudt, blev Thorvaldsen anmodet at restaurere dem, og han fordybede sig under dette arbeide, som han ogsaa fuldførte til alle Kunstjenderes største tilfredshed, saameget i Betragtning af deres behyrdelige former, at følgen deraf tilsløst blev en Gubinde: Haabet, der stede sig til de øvrige som en formindende Fortsetter. Disse gamle Guber- og Kriger-Billeder bære et markværdigt Præg om en stræng Religionens Mystik; og de, der forsædligede dem, troede ganske sikkert, at en Guddom kun vilde blive saare lidet foragtet, naar dens Billeder af et stort Menneske, vandt Tilskuerens Blik. Det tilkendegiver udarbejdelsen af alle Figurerne en allerede grundig Kunstsak om det menneskelige Legeme, og det Nøgne viser intetsteds, uden i Hovedets og Ansigtets Behandling, en Usvigelse fra den usiagttigste Natursundheds Lov. Men ikke blot en vis dunkel Tilbostelighed til Magerhed, som tydelig er der med Forsætligesom i den ældre Christendoms dannende Kunst), men endnu langt bestemmere et almindeligt og ligeledes forsædtigt, halv ægyptisk Kunst har omfattet. De tvende Poler af Sphæren, som ligge nedenunder de højeste. Jason er det høje Ideal af en Heros, rolig i Følelsen af sig selv, mægtig i sin Kraft, ødel i dens Unvendelser; Natten derimod, en uendelig sin quindelig Figur, beklædt og bevinget, som med en Balmuerkands over sig, med to sot slumreende Ører i sine Arme og selv med de fine Hjæltaage tillukke i ubekjente Dromme, hvører sagte ud i det stjernesulve Rum. Saaledes ere, forend Vandeverdenens Mysterier oploede sig i Sjælen, Kraft og Khelse de hærligste Gestalter, hvortil Livet kan opswingre sig. De ere Begyndelsen og Enden af Naturen og Antikken; men umiddelbar efter Ahnelsens Nat frembryder et nyt, mere straalende Solhvervs Morgenröde. Det er den himmeliske Kjærlighed, som forsoner sine Værker med sig selv.

saae hans hørsomme Heltestatue: Jason med det erobrede gyldne Skind, og hans Basrelief: Natten, at hans Kunst har omfattet de tvende Poler af Sphæren, som ligge nedenunder de højeste. Jason er det høje Ideal af en Heros, rolig i Følelsen af sig selv, mægtig i sin Kraft, ødel i dens Unvendelser; Natten derimod, en uendelig sin quindelig Figur, beklædt og bevinget, som med en Balmuerkands over sig, med to sot slumreende Ører i sine Arme og selv med de fine Hjæltaage tillukke i ubekjente Dromme, hvører sagte ud i det stjernesulve Rum. Saaledes ere, forend Vandeverdenens Mysterier oploede sig i Sjælen, Kraft og Khelse de hærligste Gestalter, hvortil Livet kan opswingre sig. De ere Begyndelsen og Enden af Naturen og Antikken; men umiddelbar efter Ahnelsens Nat frembryder et nyt, mere straalende Solhvervs Morgenröde. Det er den himmeliske Kjærlighed, som forsoner sine Værker med sig selv.

„L'Amor che muove 'l Sole e l'altri stelle.“
(Dante.)

August Darvell.

(Et Fragment, efter Lord Byron.)

Den 17 Juny 1816.

Det var i Maret 17 —, da jeg havde besluttet at foretage mig en Reise igennem Lande, som hidtil ikke havde været meget besøgte af Reisende, at jeg begav mig paa Beien, ledsgætet af en Ven, hvem jeg skal betegne ved Navnet August Darvell. Han var saa Aar ældre end jeg og en Mand, der eiede betydelig Formue og var af en gammel Familie, Fordøle, som en udstrakt Landsdømme hindrede ham ligemeget fra at ringeagte og at agte for højt. Nogle særegne Omstændigheder i hans private Liv havde gjort ham til en Gjenstand for min Oprørksomhed, min Interesse og endogsaa min særdeles Fagtagelse, som hværfen kunde tilintetgjøres ved hans tilbageholdende Adsærd, eller ved de leilighedsvis fremkommende Kjendetegn paa en Urolighed, som undertiden næsten nærmede sig til Landsforvildelse. — Jeg var endnu ung i Livet, som jeg havde begyndt tidlig;

mit fortrolige Forhold til ham skrev sig fra en ny Tid: vi havde været opdragne ved de samme Skoler og det samme Universitet; men hans Fremgang gjennem disse var gaaet forud for min, og han havde været dybt indviet i hvad man kalder Verden, medens jeg endnu var i mit Noviciat. En saadan Forbindelse havde jeg hørt meget saavel af hans forrige som hans nærværende Liv, og omendskjønt der i disse Esterretninger var mange og usædelige Modsigelser, saa kunde jeg dog samle af det Hele, at han ikke var noget almindeligt Væsen, og et Menneske, som, i hvormegen Image han end maatte gjøre sig for at undgaae at legges Mærke til, desvagtet stedse vilde blive mærkværdig. Jeg havde senere dyrket hans Bekjendtskab og forsøgt at vinde hans Vensteb, men det sidste syntes at være uvhældeligt. Hvilke Tilbøjeligheder han maatte have besiddet syntes nogen at være blevne udsukte, og andre at være concentrerede; at hans Følelser varer skarpe havde jeg tilstrækkelig Lejlighed til at iagttaage, thi, omendskjønt han kunde betvige, saa kunde han dog ikke aldeles maskere dem: imidlertid havde han en Force i at give een Lidenstab Udseendet af en anden, paa en saadan Vis, at det var vanskeligt at bestemme Naturen af hvad der færdedes i ham, og Udtrykket af hans Ansigtstryk kunde variere saa hurtigt, omendskjønt saa usædligt, at det var frugtesløst at esterspore dem i deres Oprindelighed. Det var evident, at han var et Lov for en eller anden uheldelig Kummer; men om denne reiste sig af Ergjerrighed, Kjærlighed, Nag, Sorg, fra en af disse eller fra alle, eller blot fra et sygeligt Temperament, som smertelig nedlyngede ham, kunde jeg ikke opdage; der var Omstændigheder forenede dermed, som kunde have retsædiggjort Anvendelsen af enhver af disse Aarsager; men, som jeg forhen har sagt, disse varer saa modsigende og modsagte, at intet med Vished kunde bygges paa dem. Hvor der er Hemmelighed, antager man i Almindelighed, at der ogsaa måtte være et